

Թընկը ցուցուի, և որ այնչափ անուանի ըրած է այդ երկիրը իւր կաթնատու անասնովքն: Հոլանտացի մեծ հացագործ մը իւր փուռն աստ 'ի ցոյց դրած է, որով հոյցն այլ ոչ ևս մարդուն գիշերային անքուն և աշխատեցուցիչ ձեռաց գործն է, այլ ինքնագործ մեքենայիք կը շինուի այսուհետև:

Ստորին Նահանգն ունի ևս իւր ընդարձակ հարկատու երկիրներն: Հընդիկ ճարտարապետութեամբ չէնք մ'է, որուն սինեակքն Հնդկաստանի կերպասներով ծածկուած են. գլխաւոր սրահին միջավայրն յաղթական սիւն մը ամենազգի զինուք և երաժշտական գործեօք զարդարուած է: Վարագուրածիգ պաստառօք խորանածածկի մը տակ Պաթալիոյ թանկագին նիւթք 'ի տես գրուած են, աստ և անգ դարաններու վրայ տեղացի զէնքեր իրենց ճոխ քանդակներով և փորագրութեամբն կը ցուցուին քեզ հանդերձ ջերմին և արգասաւոր երկրի մը ամենայն բերքերովն և գործածքներովն, որ հետզհետէ կը պարզուին այցելուին աչաց արջն:

Շարունակելի:

Հ. ԳԵՈՐԳ ՊԱՅՏՅԱՆ

ՃԱՆԱՏԱԾԱՐՏ ՍԻՂԱՅ*

ԸՆԴԴԵՄ ԱՐԱՐԱՅ

Ընդ իս գունդս այս յառաջ խաղայ ռազմիկ վառելոց,
Եւ 'ի զէմըն խիզախ վրտահութեան փայլէ կնիք:
Հինգ հարիւր 'ի մեկնելս անդ, այլ անկարծ օգնութեամբ՝
Խումբ երից հազարաց՝ հասաք յանջոյթ նաւակայան.
Այնքան ընթացիցս այսգոյն՝ դիմացս այս տեսիլ՝
Ի լանջս անդ լրբելոց վատաց վառեաց զարուծիւն:
Ջերկուս մասն 'ի յերից՝ այն ինչ հասեալք անդանօր՝
Ի խորըս թագուցի նաւուց անդէն դիպելոց.
Մնացեալքն՝ որոց թիւ ըստուարանայր ժամ 'ի ժամ,
Գետնամածք առ ինե և անշըշունչք տարածին,
Եւ 'ի հուր եռանդնարորբ անժոյժ ոգւոց տոյրեալք,
Ի յանգ հանեն ըզմեծ զայն. կէս չըքնաղ գիշերոյն:
Անդ 'ի ձայն հրամանացս՝ յառաջապահն իսկ ջոկատ
Նոյնգունակ թանգուզեալք՝ կան կեղծ հնարիցս ի սատար.
Ձի յանդուզըն խորհրդով իմ՝ զերդ 'ի քէն ընկալեալ՝
Քարոզել և յինէն առ նոսա՝ տամ զայն պատուէր:
Նըշոյլք աղօտափայլ հուակ յաստեղաց կաթելոց՝
Երեսունս՝ ընդ շուրցն յորդել՝ ցուցին աչացս առաքաստ:

*Դոն Ռոտրիկ՝ անուանեալն Սիգ. պատմե առ Դոն Փեռնանդ. արքայ Կաստիլեոյս լայալթուրին իւր զօր տարաւ ընդգէժ Արաքաց (յամն իւր 1080):

Ալիքըն բարձրաբերձ զեղուն, և սերտ արութեամբ՝
 Զուգընթացք՝ Արաբքն և ծով՝ մըտին նաւացն հանգըրուան։
 Յառա՛յ կոյս խաղան. թըւի համակ անշլշունչ,
 Քու՛ ի նաւս անդ զօրականք, քաւ՛ ի պարիսպս ոստանին։
 Մահատիպ զանխուլ լուութիւն մեր պատրէ զմիտըս նոցա,
 Իբր անխէթ իմն յանըզգաստս հոսեալք առ դուրս յեղակարծ։
 Յառնեմք, կամք ընդոստ, և զոյգ ընդ զոյգ բառնամք համօրէն
 Գոթումն ահագնադղորդ բիւր բարբառովք մինչ յաստեղս.
 Յայս նըշան ձայնի նաւաց մերքըն գարձուած տան խրախոյս.
 Ի հանդէս գան կուռ վառեալք, Արաբք յապուշ հարկանին.
 Զարհուրեալ տագնապին կէս ի ցամաք, կէսք ի նաւս...
 Քան զխազմն մօտալուտ կորուստ զանձանց տեսանեն.
 Ի յապուռս հասեալ դիմեալք՝ գտանեն անդ մարտ գառաջեաւ։
 Մեք ի ծով ու ի ցամաքի զնոքօք տագնապս արկանեմք.
 Յարենն նոցուն խաղալ տամք լի վըտակս յորդասահ,
 Զև ուրուք գեռ գիմագրաւ, չև յանձնիւր կարգս ըշտապեալ։
 Առաջնորդք նոցին ընդ հուպ սակայն հնարիցս ի վըսեր,
 Այպանօք խոցոտեալ կըտղեն զոգիան ի զայրոյթ.
 Դարձ ի լանջս անդ արութիւն գործէ, գերկիւղ մերկանան.
 Մահ ամօթապարտ քան զմարտընել կանխահաս՝
 Զառաջս ունի շփոթից, խրախոյս ի կուրծս արկանէ,
 Զետղ առնուն, և ընդդէմ մեր ըզտակերըս քարշեն.
 Զարեան մեր ընդ արեանցն իւր խառնեն սոսկ ճապաղիս.
 Անդ երկիր և ջուրք և լատք և հանգըրուանըն նաւաց
 Դաշտք են ըօպանդից՝ ուր կանգնի մահ յաղթապանծ։
 Ո՛վ, մրցափ արութիւնք, քանի՛ հանդէսք գերափառ.
 Ի մութն յայն սեւդէմ խաւար՝ անյուք ծածկեցան.
 Ուր մէն ոք անգիտակ յոր կոյս բախտին մէտ կըշիռ՝
 Միայնակ հարուածոցն իւր կորովի՝ կայր վըկայ,
 Իմ ընդ կողմն համօրէն սլացեալ առ մերսըն պընդել,
 Ի ճակատ տողեալ զնորեկս՝ ռազմին ի կարգըս մըղեմ.
 Մինչ յայգուն ծագել՝ անգէտ այսպէս զեւիցըն կացի.
 Այլ լուսոյ առաւօտուն հուակ զյաղթանակ մեր պարզեալ,
 Ըզկորուստ իւր տես Արաբն, և արութիւնըն լուծաւ.
 Ու ի տեսիլ նորեկաց մեզ ի թիկունս հասեւոյ,
 Զեռանդն յաղթութեան փոխեաց յերկիւղ մահագոյծ։
 Դիմեն յտապաւ ի նաւս անդ, ըզպարանսըն խըզեն.
 Իբր յողջոյն հրաժեշտին բարձեալ կառայ սոսկալի.
 Խառն ի խուռըն խուճապեն, խուսեն, անդէտք բընաւին
 Թէ իշխանքն իւր առաջնորդք կայցեն՝ նդ նոսին ի նահանջ։
 Այսպէս պարաբըն տեղի տան զօրագոյն արհաւիրաց։

Թորգութիւն իւրաց ըզնոսին ած, և տանի արդ նահանջ:
 Այլ արքայք նոցին՝ ի գրաւ իմն՝ առ ի մէնջ չըրջափակ,
 Սակաւութքն մնացելովք՝ խոց ի զինուց կարեւլէր,
 Ամհհիս օգորին կենացն ի գին քաջաբար:
 Ի նանիր անձնատուր լինել զնոսին յորդորեմ:
 Բուռն ըզսուսերաց հարեալ՝ անլուր կան ձայնիս:
 Մինչ զհամակ զօրականն անդ ի տապաստ յոտս իւրեանց
 Հուսկ անկեալ տեսին, անզօր զինքեանս անձանց պաշտպանել,
 Չայն առ զօրազուխն ետուն. զանունս ասացի:
 Անձնատուրք եղեն. յղեցի անդէն առ քեզ զերկոսին.
 Եւ ռազմին գաղարեաց՝ ռազմիկ զօրացն ի սպառեւ:

ՊԵՏՐ. ԿՈՌՆԷՅԼ. — ՍԻԴ.

Թարգմ. Հ. ԱՅԵՆԱՅՍ ՏԻՐՈՅԵԱՆ

ՀԱՆԴԷՍ ՊԱՐԳԵՒԱՐԱՇԻՈՒԹԵԱՆ

ՄԻՒԹԱՐԵԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՈՐ Ի ՔԱՂԿԵԴՈՆ

« Ի Կիրակէի (14 յուլիս) տեղի ունեցաւ ի վարժարանի Միւիթա-
 րեան Հարց Վնենտիոյ ի Քաղկեդոն պարզեաբաշխութեան հանդէ-
 սըն: Այս մեծաշուք հանդիսիս գահազուլիս բազմեր էր Գերերջանիկ
 Կաթողիկոսն Սղարեան, Պատրիարք Կաթոլիկ Հայր, Բազմաթիւ
 Ժողովոյն մէջ նշանաւորք էին Պ. Կոմսն Կարկանօ, Խտալիոյ տէրու-
 թեան ընդհանուր հիւպատն, բազմեալ յաջակողմն Պատրիարքին,
 և Պ. Մօրանա հրամանատար երեսփոխանն. իսկ ի ձախակողմն՝ Գե-
 րապայծառ Տէր Յովհաննիսեան Եպիսկոպոսն Մշոյ:

Ի մուտս Գերերջանիկ Կաթողիկոսին, Քնար Քաղկեդոնի (Lyre
 Chalcédonienne) կոչեցեալ երաժշտասէր ընկերութեան խումբն հըն-
 չեցուց զՀամիտիէ քայլերգը, սուգ ինչ յետոյ զիտալականը: Հ.
 Արիստակէս վ. Ղառաւնտիլեան նուագ մի կարգաց ի պատիւ Գեր-
 երջ. Տեառն. և Պետրոս Ֆէնէկ, համառօտ և գեղեցիկ բանիւք իտա-
 լական լեզուաւ՝ ողջունելով զմեծապատիւ Հիւպատն, շնորհակալ ե-
 ղաւ որ իբր ներկայացուցիչ գեղեցիկ և հիւրասէր՝ Խտալիոյ իւր ներ-
 կայութեամբն պատուեց զվարժարանը:

Պ. Կոստանդ Գարիբօրուլօ երաժշտութեան հռչակեալ ուսուցիչն
 կը կառավարէր երգոց մասը, և Պ. Մուրատ Վօմանօ դաշնակ կը հար-
 կանէր, և երբեմն երբեմն վերջնոյս առաջնորդութեամբ վերոյիշեալ
 ընկերութիւնն գեղեցիկ հատուածներ կը հնչեցընէր: